

ÇATIŞMA BÖLGELERİ

1 UKRAYNA İÇ SAVAŞI VE RUSYA SAVAŞI

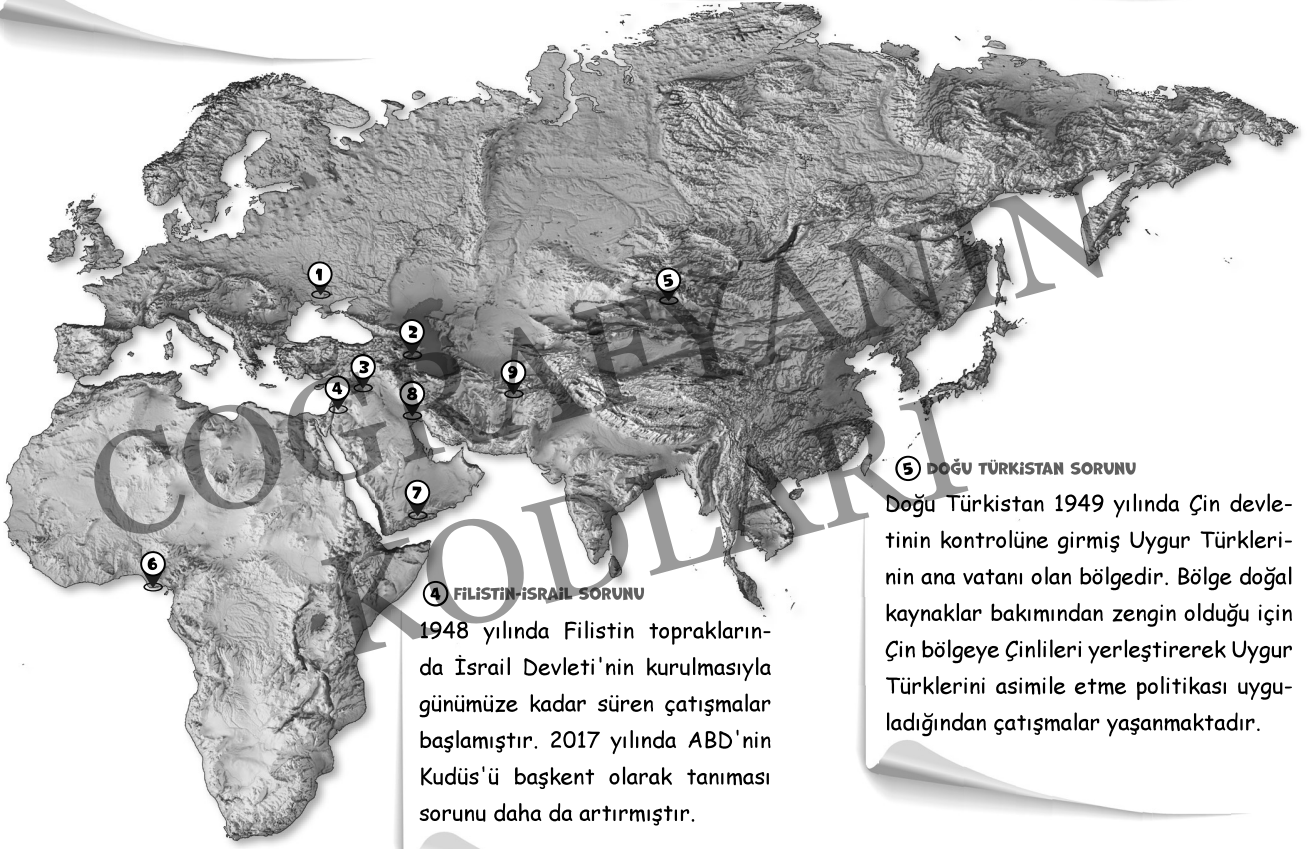
2013 yılında Ukrayna'da iç savaş başladı. 2014 yılında Rusya Kırım'ı ilhak etti. 2022 yılında Rusya'nın Ukrayna'ya savaş açmasıyla tüm bu süreç geri dönülemez bir boyuta taşınmıştır. Günümüzde savaş devam etmektedir.

2 AZERBAJCAN-ERMENİSTAN ÇATIŞMASI

Azerbaycan toprağı olan Dağlık Karabağ Bölgesi'ni Ermenistan 1991 yılında işgal etmiş ve çatışmalar yaşanmıştır. 2020 yılında iki devlet arasında tekrar savaş çıkmış ve Azerbaycan bölgeyi geri almıştır.

3 SURİYE KRİZİ

2011 yılında başlayan Suriye'deki karışıklıklar sonucunda 5 milyon Suriye vatandaşı çevre ülkelere mülteci olarak sığınmak zorunda kalmıştır. Suriye krizi günümüzde hâlâ sonuçlanmamıştır.

4 FİLİSTİN-İSRAİL SORUNU

1948 yılında Filistin topraklarında İsrail Devleti'nin kurulmasıyla günümüze kadar süren çatışmalar başlamıştır. 2017 yılında ABD'nin Kudüs'ü başkent olarak tanıması sorunu daha da artırmıştır.

5 DOĞU TÜRKİSTAN SORUNU

Doğu Türkistan 1949 yılında Çin devletinin kontrolüne girmiş Uygur Türkleri'nin ana vatanı olan bölgedir. Bölge doğal kaynaklar bakımından zengin olduğu için Çin bölgeye Çinlileri yerleştirerek Uygur Türklerini asimile etme politikası uyguladığından çatışmalar yaşanmaktadır.

6 NİJERYA SORUNU

Nijerya petrol rezervleri bakımından zengindir. Bu durum büyük şirketler, bölge halkları ve hükümetler arasında petrol sorununa neden olmuştur. Nijerya darbelerle, iç savaşlarla mücadele eden bir ülkeye dönüşmüştür.

7 YEMEN SORUNU

Yemen bölge ticaretinde çok önemli bir yere sahip olan Aden Körfezi'ne hâkimdir. 2011 yılında ülkede çıkan ayaklanmalar Kuveyt, İran, Bahreyn, Suudi Arabistan'ın müdahalesiyle uluslararası bir soruna dönüşmüştür.

8 İRAK SORUNU

Irak'ın petrol rezervleri bakımından zengin olması bölgenin çatışma bölgesi hâline gelmesinin temel nedenidir. İran-İrak Savaşı'yla başlayan, Irak'ın Kuveyt'i işgali ve 2003'te ABD'nin Irak'ı işgaliyle günümüzde de süren sorundur.

⑨ AFGANİSTAN

Bulduğu konum itibarıyla Hazar ve Orta Doğu petroleri için önemli bir geçiş güzergâhıdır. Ülkenin bu stratejik konumu 1979 yılında Sovyetler Birliği'nin ülkeyi işgal etmesine, 2001 yılında da ABD'nin ülkeye girmesine neden olmuştur.

⑨ VENEZUELA SORUNU

Venezuela Dünya'nın en büyük petrol rezervlerine sahiptir. Bu durumun etkisinin de büyük olmasıyla beraber ülke geçmişten günümüze sürekli olarak siyasal istikrarsızlıkla boğuşmaktadır. ABD'nin ambargoları ve petrol fiyatlarının düşmesi ekonomik krizlere neden olmuştur.

Kodlamalar ve Notlar

SINIR AŞAN SULAR SORUNU

Enerji kaynakları Dünya üzerindeki sorunların temelini oluştursa da enerji kaynakları gibi sorun oluşturabilecek bir diğer unsur da sulardır. Akarsuların bazıları ülkelerden doğduktan sonra farklı ülkelere geçiş yapmaktadır. Bu durum ülkeler arasında suların bölüşülememesi gibi sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Özellikle tarımda yoğun sulama dönemlerinde su sorunları kendini daha fazla göstermektedir. Akarsu üzerinde kurulan barajlar da sorunların bir diğer temelini oluşturur.

► Kolorado Nehri, ABD topraklarında doğup Meksika'ya ulaşarak oradan Kaliforniya Körfezi'ne dökülür. 2.334 km uzunluğundaki nehir kurak bölgelerden geçer. Meksika'ya ulaşana kadar kuruma noktasına gelen nehir iki ülke arasında sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Uzun yıllar süren ABD ve Meksika arasındaki görüşmeler sonucunda sularının %95'inin ABD'ye %5'inin Meksika'ya kalması kararlaştırılmıştır.

► Fırat ve Dicle Nehirleri Türkiye'den kaynağını alarak Irak ve Suriye üzerinden Basra Körfezi'ne dökülür. Sınırları aşan bu sular Irak, Suriye ve Türkiye arasında zaman zaman sorunların çıkmasına neden olabilmektedir. Atatürk Barajı'nın yapılması sırasında Suriye ile krize dönüşen bu durum zamanla aşılmış olsa da bölgenin kurak bir yapıda olması krizin her an tekrar ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır.

► Nil Nehri kaynağını Ekvator'dan alarak çölü aştıktan sonra Mısır üzerinden Akdeniz'e dökülür. Nil Nehri'nin havzasında 11 ülke bulunur. Bölgenin kurak yapısı düşünüldüğünde Nil Nehri'nin bölge için ne kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır. Bazı ülkelerin nehirden daha az faydalanmaları çeşitli sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

! ÖNEMLİ

"KKTÇ Su Temin Projesi" ile Türkiye Anamur'daki Dragon Çayı'nın sularını Akdeniz altından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne taşımaktadır.

Aşağıdaki haritada işaretlenen kanal ve boğazların isimlerini altındaki numaralanmış boşluklara yazınız.

Altta verilen kanal ve boğazların numaralarını harita üzerindeki işaretli yerlere doğru şekilde yerleştiriniz.

01 > Süveyş Kanalı

02 > Panama Kanalı

03 > Korint Kanalı

04 > Kerç Boğazı

05 > Cook Boğazı

06 > Cebelitarık Boğazı

07 > Babülmendep Boğazı

08 > Macellan Boğazı

09 > Bering Boğazı

10 > Kiel Kanalı

11 > Malakka Boğazı

12 > Messina Boğazı

13 > Torres Boğazı

14 > Hürmüz Boğazı

15 > Mozambik Boğazı

16 > Dover Boğazı

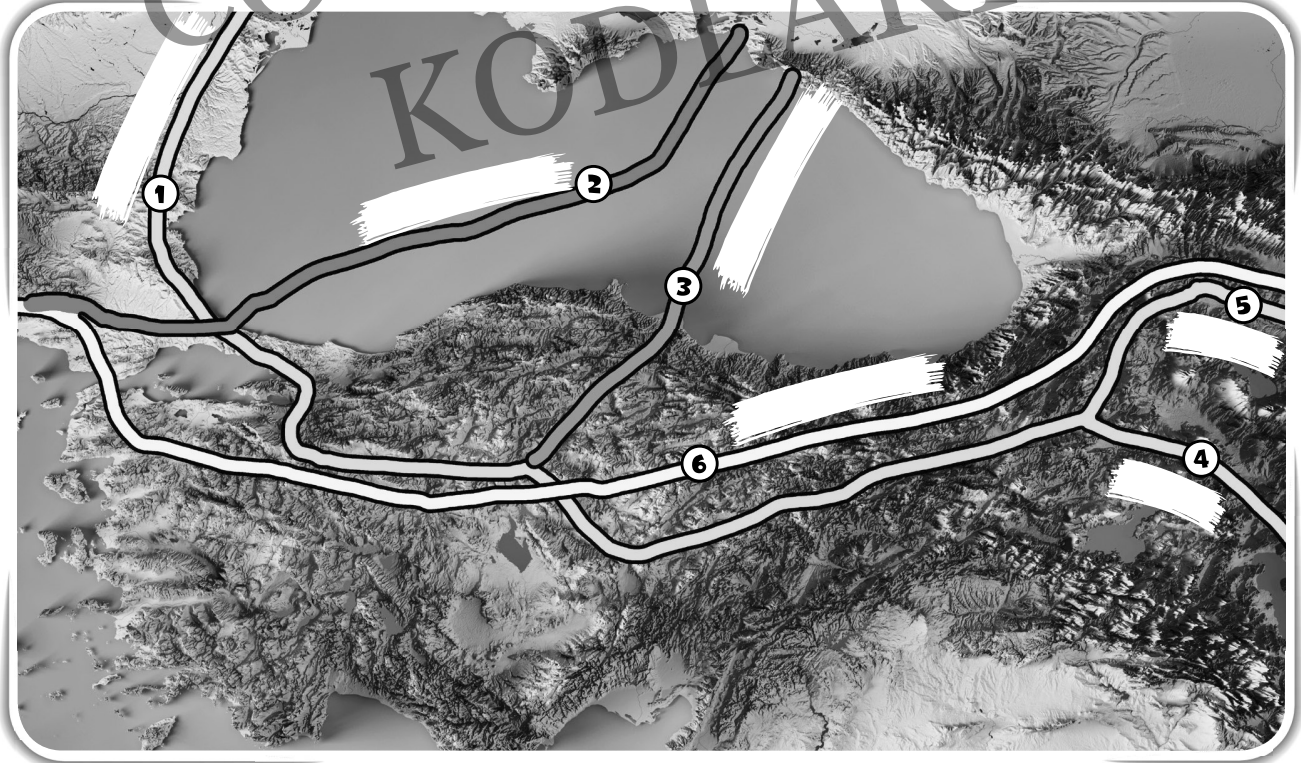

Aşağıdaki haritada numaralanarak gösterilen petrol boru hatlarının isimlerini boş bırakılan yerlere yazınız.

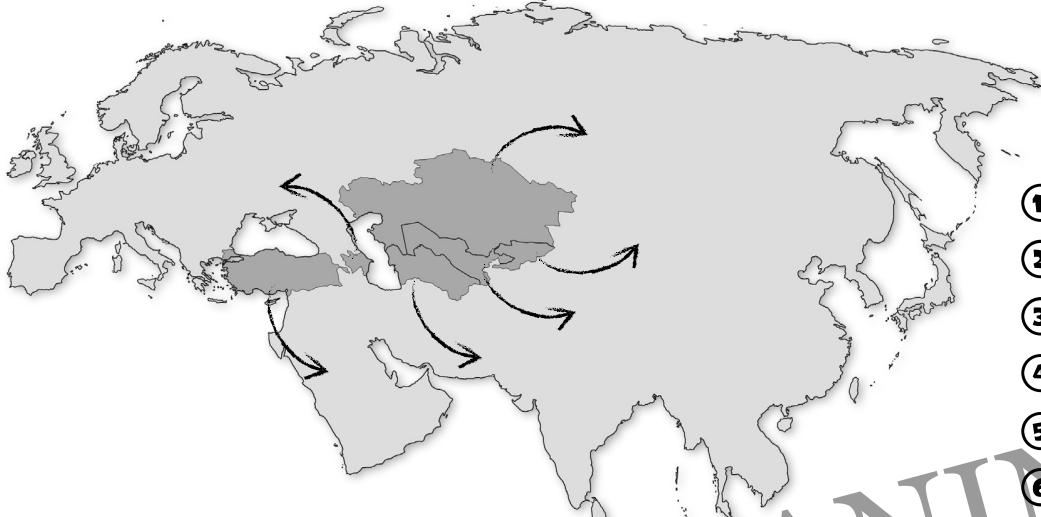

Aşağıdaki haritada numaralanarak gösterilen doğal gaz boru hatlarının isimlerini boş bırakılan yerlere yazınız.

Aşağıdaki haritaya ve yandaki boşluklara TÜRKSOY üyesi ülkelerin isimlerini yazınız.

TÜRKSOY

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

Aşağıdaki haritada verilen coğrafi alanların numaralarını harita üzerindeki işaretli yerlere yerleştiriniz.

- 1 Balkanlar
- 2 Kafkaslar
- 3 Hazar Bölgesi
- 4 Orta Doğu
- 5 Kuzey Afrika
- 6 İskandinav Dağları
- 7 Baltık Denizi
- 8 Dover Boğazı
- 9 Ural Dağları
- 10 Atlas Dağları
- 11 Akdeniz
- 12 Cebelitarık Boğazı

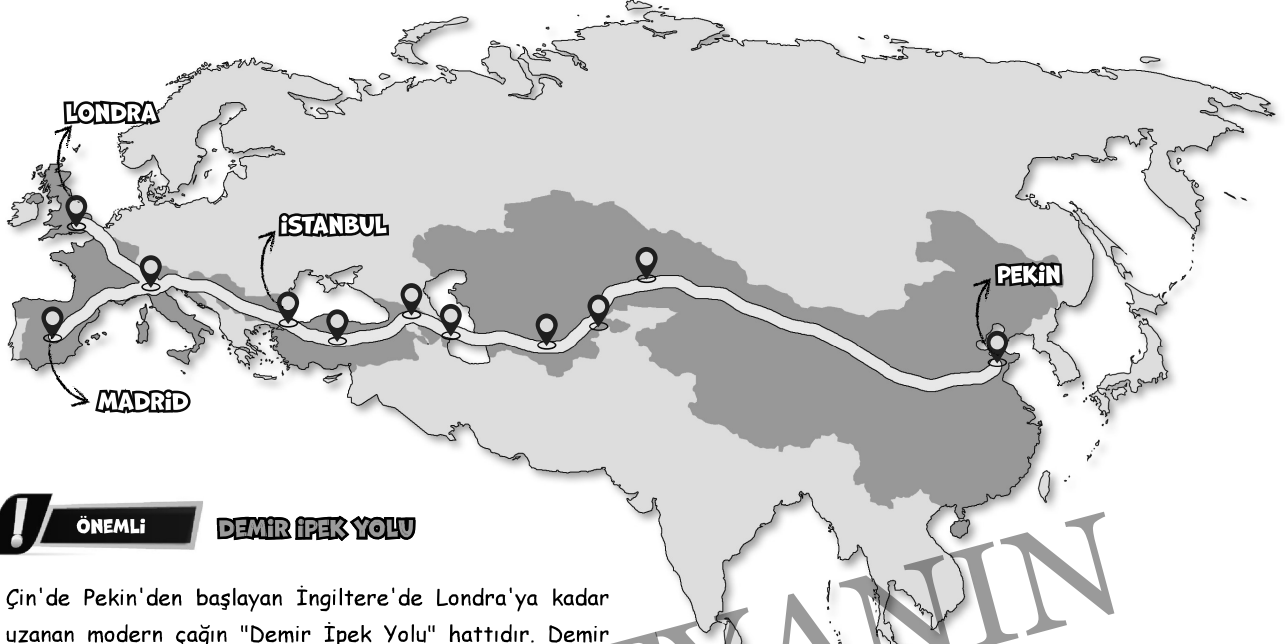
Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun şekilde doldurunuz.

- ▶ Fırat ve Dicle Nehirleri , ve arasında sorun oluşturmaktadır.
- ▶ KKTC'ye Türkiye'den boru hatlarıyla taşınan su çayından alınmaktadır.
- ▶ Akdeniz ve Kızıldeniz'i birbirine bağlar.
- ▶ Kanalı Atlas Okyanusu ve Büyük Okyanus'u birbirine bağlar.
- ▶ ve boğazları petrol ticaretinin en yoğun yapıldığı su geçişleridir.
- ▶ Kolorado Nehri ve arasında su sorunu oluşturmaktadır.
- ▶ Dağlık Karabağ ve arasındaki sıcak çatışma bölgesidir.
- ▶ Trans-Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi'nin kısa ismidir.
- ▶ Ümit Burnu Kanalı'nın açılmasıyla önemini yitirmiştir.
- ▶ Macellan Boğazı kanalının açılmasıyla önemini yitirmiştir.
- ▶ 2021 yılındaki İnsani Gelişme Endeksi'nde ilk sırada yer almaktadır.
- ▶ Sermaye ve teknoloji, ülkelerin ekonomik gelişmesini etkileyen faktörler arasında yer alır.
- ▶ İzmit Körfezi'nden dolaşmayı engelleyerek İzmir-İstanbul otoyolunu bağlayan köprü
- ▶ Ümit Burnu'nu keşfetmiştir.
- ▶ Dünya'nın etrafını dolaşmak için sürekli olarak batıya ilerleyen kâşiftir.
- ▶ deniz yoluyla Hindistan'a ulaşmayı başaran kâşiftir.
- ▶ Amerika Kıtası'na ilk ulaşan ama buranın yeni bir kıta olduğunu anlayamayan kâşiftir.

Aşağıdaki cümleler doğruysa cümlelerin başına "D", yanlışsa "Y" harfi getiriniz.

- ◀ Alfa kuşağı en yeni kuşaktır.
- ◀ Petrol ticareti en fazla Panama Kanalı üzerinden gerçekleştirilmektedir.
- ◀ Doğu Türkistan sorununun başaktörü Çin'dir.
- ◀ BTC, Türkiye ve Azerbaycan arasındaki doğal gaz boru hattıdır.
- ◀ Japonya, Çin bölgesinde petrol taşımacılığının en yoğun yapıldığı boğaz Malakka Boğazı'dır.
- ◀ Mavi Akım Doğal Gaz Boru Hattı Samsun üzerinden Türkiye'ye giriş yapar.
- ◀ Bakü-Tiflis-Erzurum Boru Hattı Türkiye'ye petrol taşıyan hatlardan biridir.
- ◀ Gelişmiş ülkelerde demografik yatırımlar azdır.
- ◀ Nijerya doğal kaynaklarını verimsiz kullanan ülkelere örnek olarak gösterilebilir.
- ◀ Rusya İnsani Gelişme Endeksi'nde ilk 10 ülke içinde yer almaktadır.
- ◀ Gagavuzlar balkanlarda hâlâ yaşamlarını sürdüren Türk topluluğudur.
- ◀ Gelişmiş ülkelerin ham madde ihracatı yüksektir.
- ◀ Kafkaslar Türkiye'nin batısında kalan bölgeye verilen isimdir.
- ◀ Hazar Bölgesi taş kömürü yataklarının varlığı yüzünden değerli bir alana dönüşmüştür.
- ◀ İpek ve Baharat Yollarının önemini yitirmesine neden olan keşfi yapan kişi Macellan'dır.
- ◀ Gelişmiş ülkelerde kalifiye eleman fazladır.
- ◀ ABD ve Rusya Coğrafi Keşiflerle beraber sömürgecilik faaliyetlerini başlatmışlardır.
- ◀ Nikaragua Kanalı, Panama Kanalı'na alternatif olarak tasarlanan projedir.

! ÖNEMLİ DEMİR İPEK YOLU

Çin'de Pekin'den başlayan İngiltere'de Londra'ya kadar uzanan modern çağın "Demir İpek Yolu" hattıdır. Demir İpek Yolu Çin, Kazakistan, Özbekistan, Türkmenistan, Azerbaycan, Gürcistan, Türkiye, Bulgaristan, Sırbistan, Hırvatistan, İtalya, Fransa, İspanya ve İngiltere'ye kadar uzanan hattır.

! SORU ANALİZİ

- ▶ Az gelişmiş ülkelerin enerji tüketimleri fazla değildir.
- ▶ Nüfus yoğunluğu bir ülkenin gelişmişlik düzeyi hakkında bilgi vermez.
- ▶ Çin ucuz işçi potansiyelinin yüksek olması sayesinde yatırım almaktadır.
- ▶ Almanya gibi gelişmiş ülkeler ham madde ithal ederek bunu katma değeri yüksek ürünlere dönüştürüp daha kârlı şekilde ihraç ederler.
- ▶ Japonya doğal kaynak bakımından zengin olmamasına rağmen teknolojik alt yapısı sayesinde gelişmiştir.
- ▶ Keşmir Sorunu Pakistan ve Hindistan arasında yaşanmıştır.
- ▶ Filistin ve İsrail arasında yaşanan çatışmaların nedenleri arasında enerji kaynaklarının bölüşümü yoktur.

ÖSYM ANALİZ

! NE ÇIKTI?

Bu üniteden sorular karşımıza daha çok enerji taşıma kısmından çıkmaktadır. Özellikle kanallar ve boğazların Dünya haritası üzerinde yerlerinin bilinmesi gerekmektedir. Ayrıca bir diğer soru tarzı da gelişmiş ve az gelişmiş ülkelerin özellikleridir.

! NE ÇIKAR?

▶ AYT soruları hep belirli konulara sıkışmış durumdadır. Bu üniteden gelecek ilk soru Dünya haritası üzerinde kanal ve boğazların yerleri olacaktır. Bu soru tarzı 2021 yılında kullanıldığı için farklı bir soru seçilebilir. Farklı bir soru seçilmek istendiğinde ilk olarak Dünya haritası üzerinde çatışma bölgeleriyle alakalı bir soru seçilme ihtimali yüksektir. Hangi çatışma bölgesinin nerede olduğu ya da hangi çatışma bölgesinde çatışmaya neden olan unsurun ne olduğu bilinmelidir. Türkiye'den geçen boru hatlarının OGM materyal sorularında çok tercih edildiğini görüyoruz. Boru hatlarının Türkiye'de nerelerden geçtiğini dikkatle incelemelisiniz.